

- Секция 2. Медиаграмотность и информационная культура
в профессиональной и социальной сферах

(октябрь). С. 60–65. – URL: <https://www.unkniga.ru/biblioteki/bibdelo/995-lichny-brend-smena-vektora-professionalnogo-razvitiya.html>. – (дата обращения: 02.08.2025).

3. Цифровая педагогика: от дидактики к педагогическому дизайну : сб. ст. Междунар. науч.-практ. конф. (Конвент — УГИ 2023, 31 марта — 1 апр. 2023 г., Екатеринбург) / Министерство науки и высшего образования Российской Федерации, Уральский федеральный университет. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2023. — 151 с.

4. О Концепции обеспечения суверенитета Республики Беларусь в сфере цифрового развития до 2030 года (в ред. постановления Совета Министров Республики Беларусь от 31 декабря 2024 г. № 1074. / Зарегистрировано в Национальном реестре правовых актов Республики Беларусь, 15.01.2025, 5/54484).

5. О цифровом развитии: Указ Президента Респ. Беларусь, 29 ноября 2023 г. № 381 31 декабря 2024 г. № 1074 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2000. – № 8. – 1/21275.

6. Постановление Министерства образования Республики Беларусь от 31.10.2023 № 329 «Об утверждении Программы развития национальной системы обеспечения качества образования до 2025 года и на перспективу до 2030 года».

7. Kovaleva, N. The role of artificial intelligence in the formation of the educational process future / N. Kovaleva // Развитие образования посредством искусственного интеллекта: Материалы Международной научно-практической конференции (20 сентября 2024 г.). – Казань: Университет управления «ТИСБИ», 2024. – С. 3–8.

УДК 316.74, 398.324

**КРЫНІЦА КАЛЯ ВЁСКІ ЗАСЛОНАВА
ЛЕПЕЛЬСКАГА РАЁНА ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ
ЯК АБ'ЕКТ ГІСТАРЫЧНАЙ ПАМЯЦІ**

Лагутка А. Д.

Master of Humanities, магістр тэхнічных навук, спецыяліст 2 кат.

ЗТАА ЭПАМ Сістэмз

Ліскоўская Ю. А.

асістэнт кафедры медычнай рэабілітацыі і фізэатэрапіі

БДМУ, г. Мінск

Сучасным трэндам захавання такіх прыродных аб'ектаў, як крыніцы, з'яўляецца аднаўленне заняпалых і апекванне існуючымі. Нярэдка гэта робіцца не дзяржаўнымі ці рэлігійнымі ўстановамі, а мясцовым насельніцтвам. У гэтым артыкуле мы звярнем увагу на прыклад аднаўлення крыніцы каля былой вёскі Лашчына (недалёка ад вёскі Заслонава) Лепельскага раёна Віцебскай вобласці. Аналіз праведзены на падставе двух адмысловых экспедыцый, зладжаных аўтарамі ў верасні 2021 года і снежні 2022 года.

Ключавыя словы: гістарычная памяць, культурная спадчына, водны аб'ект, лакальны турызм.

Сучасным трэндам захавання такіх прыродных аб'ектаў, як крыніцы, з'яўляецца аднаўленне заняпалых і апекванне існуючымі. Нярэдка гэта робіцца не дзяржаўнымі ўстановамі ці царкоўным прыходам, а мясцовым насельніцтвам. Агульнавядомым прыкладам такой калектыўнай працы з'яўляецца Святая крыніца каля вёскі Лешна Маладзечненскага раёна [1]. Адлюстраваннем лакальнай значнасці крыніц можна лічыць прызнанне іх помнікамі прыроды [2] і нават выкарыстанне ў тапонімах (прыклад – вуліца Крынічная, вёска Лебедзева). Гэта ёсць паказнікам актуальнасці і запатрабаванасці іх ў сучасным духоўным і побытавым жыцці.

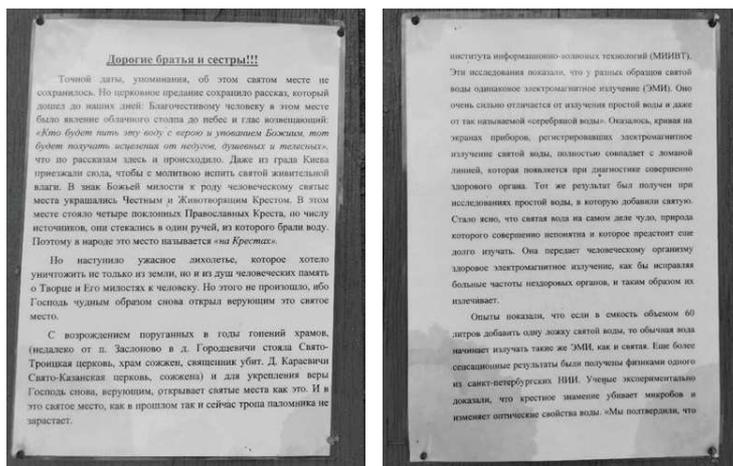
У гэтым артыкуле мы звярнем увагу на менш знакамiты прыклад – аднаўленне крыніцы каля былой вёскі Лашчына (недалёка ад вёскі Заслонава) Лепельскага раёна Віцебскай вобласці. Аналіз праведзены на падставе двух адмысловых экспедыцый, зладжаных аўтарамі ў верасні 2021 года і снежні 2022 года. На практычным прыкладзе падобнага самаарганізаванага аднаўлення воднага аб'екта можна прасачыць як насельніцтва працуе з інфармацыйнымі крыніцамі і актыўна ўцягваецца ў міфарворчасць на базісе немадэраванай інфармацыі. Відавочна незакрытая патрэба ў даступных навуковаабгрунтаваных краязнаўчых выданнях і іншых інфармацыйных рэсурсах.

У свядомасці мясцовых жыхароў крыніца асацыявалася з сакральным месцам пакланення, што традыцыйна сустракаецца на Беларусі ў адноснасці крыніц прыроднага паходжання. З-за падобнага стаўлення да (па сутнасці) прыроднага аб'екта за савецкім часам крыніца знахозілася ў заняпадзе, што насельніцтвам тлумачыцца супрацьпастаўленнем савецкай улады рэлігійнасці (малюнак 2). Заснаванне крыніцы жыхары звязваюць са з'явішчам святога духа мясцоваму сялянiну і адлічваюць яе існаванне з XVIII стагоддзя (малюнак 1). Неафіцыйна крыніца носіць назву «На крыжах», што тлумачыцца колькасцю ключоў, размяркаваных адзiн адносна другога як быццам па вяршынах правільнага чатырохкутніка. Узрадженне крыніцы пачалося з ініцыятывы праваслаўнай царквы, але працягнулася ўжо за шырокай падтрымкай мясцовага насельніцтва ў 2005-м годзе. Па сведчаннях месцячаў, праз некалькі год пасля аднаўлення, царква больш не здолела найдалей займацца падтрыманнем аб'екта. З таго часу людзі самастойна падтрымліваюць яго стан.

- Секция 2. Медиаграмотность и информационная культура в профессиональной и социальной сферах

Малюнак 1 – Памятны камень пры уваходзе на крыніцу

Малюнак 2 – Інфармацыйная шыльда. Гісторыя крыніцы і прыклад некананічнага тэкста

Выбітнай на сённяшні дзень крыніцу робіць супольнаць вакол яе і асаблівасці апекавання гэтай супольнасці над аб'ектам спадчыны. З-за доўгай ізаляцыі ад царкоўнага прыхода аб'ект з кожным годам абрастае ўсё менш кананічнымі інструкцыямі па карыстанню і паводзінах, а таксама новымі паданнямі. Рэгулярна і незалежна адно ад аднаго, крынічная вада адвостіцца зацікаўленымі жыхарамі ў хіміка-біялагічныя лабараторыі РБ. Тэкст на інфармацыйным стэндзе распавядае аб тым, што вада лічыцца лекавай і ў кожнай

з чатырох крыніц мае розны хімічны склад, што затым суадносіцца з міфам аб жывой і мертвай вадзе. Побач з рэлігійным апісаннем правіл паводзінаў з пералікам абавязковых «малітваў» для заходу ў купель знаходзіцца псеўданавуковы аповяд пра магічныя уласцівасці святой вады (малюнак 2). Агулам тэкставыя апісанні прадстаўляюць сабою нью-эйдж погляд на духоўны свет, што было б немагчыма пабачыць у месцы, падтрымкай якога займалася б афіцыйная хрысціянская царква.

Падобныя павольныя змяненні думкі ў грамадскім уяўленні (у гэтым выпадку яшчэ і змяненні кананічных уяўленняў аб зносінах з сакральным аб'ектам) тлумачыць вызначэнне «гістарыяная памяць». З'яўляючыся адзінай за доўгі час лакальнай канстантай, крыніца застаецца ў культурным кантэксце мясцовай супольнасці. У залежнасці ад часу змяняюцца спосабы зносін з ёй, але застаецца памяць аб аб'екце і ўсведамленне яго важнасці. Зараз крыніца ў добрым стане: рэгулярна даглядаецца, тэрыторыя абсталяваная для наведвання турыстамі і паломнікамі. Абсталявана купель, якая дасяжна круглагадова і дэкаравана імправізаваным іканастасам з самаробнымі ручнікамі. Маецца інфармацыйны стэнд з асноўнымі звесткамі пра гісторыю крыніц, уласцівасці іх вады, постаці, звязаныя з іх аднаўленнем.

У заключэнні: крыніца «На крыжах» можа лічыцца лакальным аб'ектам культурнай спадчыны, таму што незалежна ад сацыяльна-палітычных зменаў яна застаецца актуальнай для мясцовай супольнасці як з сакральнай кропкі, так і з пабытовай. Відавочным на прыкладзе крыніцы стаецца недахоп дасяжнай навукова-папулярнай краязнаўчай інфармацыі, які можна забяспечыць разнапланавымі выданнямі: брашурамі і буклетаў аб аб'ектах лакальнага турызма, інфармацыйнымі анлайн-рэсурсамі. Можна сцвярджаць, што падобныя аб'екты з'яўляюцца найлепшай дэманстрацыяй таго, што сакральныя месцы не губляюць папулярнасці сярод аўтахтоннага насельніцтва, а таксама ствараюць прывабныя ўмовы для рэгіянальнага турызму. Стан падобных аб'ектаў з'яўляюцца адбіткам бягучых як лакальных, так і больш шырокіх традыцыйных уяўленняў і павераў. Аднак праз опытку гістарычнай памяці, падобныя аб'екты маюць каштоўнасць менавіта як вынік самастойнай і ізаляванай працы лакальнай супольнасці.

- Секция 2. Медиаграмотность и информационная культура
в профессиональной и социальной сферах

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Расказы аб сваёй крыніцы – крыніцы Маладзечанскага раёна : [сайт]. – Мінск, 2018–2019. – URL: <http://minoblprroda.gov.by/by/press-tsentr/raskazhy-ab-svaey-krynitsy-krynitsy-maladzechanskaga-rayena> (дата звароту: 27.06.2020).

2. Помнікі прыроды : Беларуская энцыклапедыя / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. — Мінск : БелЭн, 2001. — Т. 12.

УДК 37.031:378.016:51

**ФОРМИРОВАНИЕ КЛЮЧЕВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ
СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ РАЗВИТИЯ
ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ
НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ**

Левчук З. К., Туболец С. Г.

Доценты, кандидаты педагогических наук

Витебский государственный университет им. П. М. Машерова

Целью статьи является характеристика организации компетентностного подхода в процессе подготовки будущих специалистов к формированию функциональной грамотности младших школьников.

Ключевые слова: компетентностный подход в образовании, профессиональные компетенции, профессиональная подготовка, функциональная грамотность, компетентностно-ориентированные задания.

Актуальность компетентностного подхода в образовании обусловлена нормативно-правовыми документами Министерства образования Республики Беларусь – постановлением МО РБ – 26.12.2018 г. № 137 «Об утверждении образовательного стандарта начального образования» [3]. Как отмечено в образовательном стандарте РБ, обучение математике занимает главную роль в формировании метапредметных результатов обучения, способствующих подготовке учеников к применению полученных знаний в повседневной жизни. Поэтому одна из важнейших задач школы – формирование функционально грамотных людей. А. В. Хуторской считает, что получить навыки жизни и практической деятельности в обществе можно при условии владения педагогами ключевыми образовательными компетенциями [7]. Ключевые образовательные компетенции, которые формируются в процессе профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов включают их функциональную образованность. В исследованиях Леонтьева А. А., Виноградовой Н. Ф., Хуторского А. В.